
JELENA ČERIMAN, IRENA FIKET I KRISZTINA RÁCZ (UR.), ŽONGLIRANJE
IZMEĐU PATRIJARHATA I PREKARIJATA: USKLAĐIVANJE PORODIČNIH
I PROFESIONALNIH OBAVEZA AKADEMSKIH RADNICA, IFDT I CELAP,
BEOGRAD, 2018.

Sanja Milutinović Bojanić

Zbornik tematizuje pitanje usklađivanja porodičnih i profesionalnih obaveza akademskih radnica u institucijama visokog obrazovanja u okviru Univerziteta u Beogradu. Zaključci su zasnovani na rezultatima empirijskog istraživanja sprovedenog 2017. godine. Cilj istraživanja je uočavanje i prikazivanje barijera koje akademske radnice na početku akademske karijere sprečavaju u potpunijoj radnoj samorealizaciji. Analizom je trebalo utvrditi njihove potrebe, karijerne planove, kao i u kojoj meri je moguće usklađivanje porodičnog života sa profesionalnom sferom. Konačno, trebalo je ustanoviti i pristupačnost sredstava i načina kako bi se zatečeno stanje moglo promeniti na bolje.

Rezultati istraživanja, analiza i perspektive prevazilaženja objektivnih i subjektivnih čimbenika sabrani su u vidu zbornika tekstova pozvanih istraživačica. Uvidom u sadržaj zbornika moguće je prepoznati utemeljenost i razloge samog istraživanja ali i konceptualnu strukturu analize koja nakon uvoda u premise istraživanja i predstavljanja metodologije, naglašava dvostruki teret koji žena opredeljena za akademsku karijeru najčešće nosi jer ne nailazi na razumevanje sredine ukoliko paralelno odluči da zasnuje porodicu, kao i strogo

hijerarhizovanu prekarnost kao kontekst rada akademskih radnica.

Tekst pod nazivom „(I dalje) dupli teret na leđima (akademskih) radnica“ Irene Fiket cilja na sagledavanje dvostruke uloge koju imaju akademske radnice, ukrštajući posao i domaćinstvo. Fiket ističe da se neravnomerna podela obaveza i moći između muškaraca i žena u domaćinstvu, a u korist muškaraca, preslikava i na sferu rada, s tim da akademske radnice koje imaju decu ovaj dvostruki teret teže nose od akademskih radnica bez dece, ali i od akademskih radnika koji imaju decu. Tekst Gazele Pudar Draško i Krisztine Rácza „Strogo hijerarhizovana prekarnost: žene na početku svojih naučnih karijera“ istražuje uslove rada u sistemu visokog obrazovanja, s posebnim fokusom na institucionalne odnose moći i njihovo rodno konstituisanje i manifestaciju. Autorke zaključuju da interakcija roda, starosti i profesionalnog statusa akademske radnice na početku karijere pozicionira na dno hijerarhije u ustanovama visokog obrazovanja. Uprkos svojoj javnoj i izuzetno kvalitetnoj profesionalnoj aktivnosti, žena i dalje vrlo često perpetuiira mehanizme nasledene iz tradicionalnih i patrijarhalnih registara žrtvovanja: birajući zahtevnu akademsku

karijeru ili se opredeljujući za kompromis između porodice i radnog mesta, žena neretko živi udvostručenim životom kojim ni tridesetosatni dnevni raspored ne bi bio zadovoljavajući. „Zamke kule od slonovače i mogućnosti promena“, kako glasi naslov teksta Jelene Ćeriman nakon kojeg slede zaključci analize, kroz upotrebu metafore upućuje na osetljiva mesta dvostrukih merila sa kojima se akademska radnica suočava ukoliko nastoji da bude uspešna u svom poslu i ostvarena u okvirima svoje novoosnovane porodice. Na kraju, zbornik je uokviren priložima na osnovu kojih je moguće evidentirati postupnost i temeljnu pripremljenost istraživanja kao i njegovu naučnu zasnovanost. Kao prilozi figuriraju Vodič za moderatorku, formulisan tako da obuhvati pitanja o svakodnevici akademskih radnica u sferi rada ali i domaćinstva, kao i Online upitnik sa svrhom kvantifikacije podataka dobijenih u intervjuima. Na osnovu dobijenih rezultata, moguće je prepoznati sve elemente eksplorativnosti, eksplanatornosti i konfirmativnosti pristupa u svakoj fazi istraživanja.

Početna pretpostavka fokusiranja na početke akademskih karijera žena omogućila je razumevanje rodne hijerarhije u okviru ustanova članica Univerziteta u

Beogradu, što je poslužilo za artikulaciju mogućih praksi u razvijanju podrške razvoju akademskih karijera žena koje još nisu učvrstile svoje pozicije u okviru institucija.

Zbornik tekstova sačinjava pregled problematike jasno predstavljene i tokom samog istraživanja ali i pripremu dokumenata namenjenih akterima u sistemu visokog obrazovanja i rodne ravnopravnosti kako bi se omogućila njihova upotreba u procesu definisanja inovativnijih i sveobuhvatnijih socijalnih politika. Tekstovi sabrani u ovom zborniku precizni su indikatori za buduće zagovaračke aktivnosti svih zainteresovanih aktera na lokalnom i državnom nivou. Primenjivost analize je s jedne strane izazov za naučnu izvrsnost samog istraživanja, ali s druge, omogućava visoku komunikativnost o temama koje neprestano iziskuju nove pristupe i kritičke osvrte.

Zbornik zaslužuje punu pažnju, ne samo akademske zajednice već i različitih aktera socijalnih politika u Srbiji, jer se u izloženim tekstovima mogu pronaći značajni uvidi u prekarni položaj akademskih građanki Srbije, ali i analiza paradoksa sledom kojih garancija emancipovanog profesionalnog života teško da se može potvrditi i emancipacijom žene u okviru porodice.

